

PPA TIMBER TRADE SRL

**СИСТЕМА НАЛЕЖНОЇ ПЕРЕВІРКИ
КОНТРОЛЬОВАНОГО МАТЕРІАЛУ**

Резюме

Підготовлено:

відповідальним за процедури сертифікації «PPA TIMBER TRADE SRL»: Бевз В.О.

Київ – 2018

ЗМІСТ

КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ	3
ВСТУП	3
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
Консультування із зацікавленими сторонами	4
Схема ланцюгів постачання (Додаток 2)	6
ДАНІ ПОЛЬОВОЇ ПЕРЕВІРКИ: кваліфікація експертів, терміни перевірки, Програма перевірки	7
Рекомендовані контрольні заходи та верифікатори	8
Підсумки оцінки по категорії 1	20
Підсумки оцінки по категорії 2	22
Підсумки оцінки по категорії 3	23
Підсумки оцінки по категорії 4	27
Висновки	37
ІНФОРМАЦІЯ І СКАРГИ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН	38
Звіт про консультаційний процес (Додаток 10)	40

КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДПРИЄМСТВО

Організація «PPA TIMBER TRADE SRL», зареєстрована 18.02.2010 р., юридична адреса: 1-3 Lacul Tei Blvd. 2., room 213, 2nd Floor, District 2, 020371 Bucharest, ROMANIA.

Продукція підприємства, яка буде продаватися як FSC сертифікована – паливна деревина, деревина у формі тріски, пиломатеріали, палетна дошка та брус, що відправляється на експорт у країни Європейського союзу.

ВСТУП

Резюме системи належної перевірки (далі СНП) організація «PPA TIMBER TRADE SRL» підготувала у відповідності до вимог нової версії стандарту FSC STD-40-005 V3-1. Ця версія була опублікована та набула чинності 28 березня 2017 року.

Призначення СНП - визначити, чи матеріал походить з прийнятних джерел і може використовуватися підприємством як контрольований для реалізації FSC продукції. Задля зниження ризику, пов'язаного з контрольованими матеріалами розробляються контрольні заходи. Система належної перевірки підприємства охоплює усіх постачальників, які не сертифіковані за стандартами FSC (лісоуправління або ланцюга постачання), матеріал від постачання яких оцінюється згідно стандарту FSCSTD-40-005.

Підприємство використовує матеріал як контрольований для реалізації FSC продукції, безпосередньо або після виконання доречних контрольних заходів. Якщо жоден із контрольних заходів в рамках відповідних категорій контрольованої деревини не забезпечує зниження ризику, підприємство не включає (виключає) ці суб'єкти у число (з числа) постачальників контрольованого матеріалу.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Територія постачання організації – Житомирська, Хмельницька, Київська, Рівненська та Львівські області.

Це 13 лісогосподарських підприємств, які підпорядковані ДАЛР України:

ДП «Олевське ЛГ»; ДП «Білокоровицьке ЛГ»; ДП «Бердичівське ЛГ»; ДП «Словечанське ЛГ»; ДП «Володимирецьке ЛГ»; ДП «Клесівське ЛГ»; ДП «Дубровицьке ЛГ»; ДП «Летичівське ЛГ»; ДП «Білоцерківське ЛГ»; ДП «Клавдіївське ЛГ»; ДП «Макарівське ЛГ»; ДП «Димерівське ЛГ»; ДП «Буське ЛГ».

Також - 2 підприємства комунальної форми власності: ДП СЛАП «Рокитнівський дерспецлісгосп»; ДП ЛДЛАП «Лугинський держлісгосп АПК».

Всі ці лісгоспи розташовані на площі 634,2 тисяч га рівнинної частини території України. Характеризується прийнятними природно - кліматичними умовами для зростання сосни, дуба, берези, вільхи, ялини, осики та інших деревних порід.

Оцінювання **ризиків залежно від походження** лісоматеріалу організація визначає, спираючись на рекомендації стандарту стосовно ієрархії існуючих оцінок ризику, за якими пріоритет надається актуальній національній оцінці ризику (надалі НОР), розробленій відповідно до FSC-PRO-60-002 V3-1 та низки інших міжнародних процедур (FSC-PRO-60-002a V1-0; FSC-PRO-60-002b V2-0; FSC-PRO-01-009 V2-0).

На тепер організація використовує НОР - FSC-NRA-UA V2-0 (від 15.12.2017 року), враховуючі додаткові вимоги Регламенту ЄС EUTR №995/2010 за п'ятьма категоріями FSC-контрольованої деревини щодо походження деревини з неприйнятних джерел:

- 1) незаконно заготовлена деревина;
- 2) деревина, заготовлена з порушенням традиційних прав і прав людини;
- 3) деревина з лісів, в яких особлива для збереження цінність опиняється під загрозою через господарську діяльність;
- 4) деревина з лісів, які перетворюються на плантації та категорії земель інші, ніж лісгосподарського призначення;
- 5) деревина з лісів, в яких вирощують генетично модифіковані дерева.

Підсумки оцінки ризику походження зафіксували **«визначений ризик» за категоріями 1 – 4**. За категорією 5 – «низьким» на загальнодержавному рівні. *Зважаючи на це організація застосовуватиме контрольні заходи щодо постачальників-лісокористувачів для зниження ризику за категоріями 1-4.* Внаслідок цього виникла необхідність у здійсненні **польової перевірки відповідно до СНП «PPA TIMBER TRADE SRL»** (далі організація), та призначенні контрольних заходів, які б знизили ризик до низького.

Ризик щодо **змішування в ланцюгах постачання** організація визначає враховуючи всі фактори, які можуть виникати в процесі транспортування, зберігання контрольованого матеріалу.

Схема ланцюгів постачання представлена у вигляді Додатку 2.

КОНСУЛЬТУВАННЯ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

Згідно вимог стандарту FSC STD-40-005 V3-1 за 6 тижнів до початку господарської діяльності організація визначилась із колом зацікавлених сторін та сторонами, чий інтереси зачеплені господарською діяльністю постачальників, для проведення консультацій. Всі вищеперераховані сторони були проінформовані та процес консультування розпочато 30 березня 2018 року.

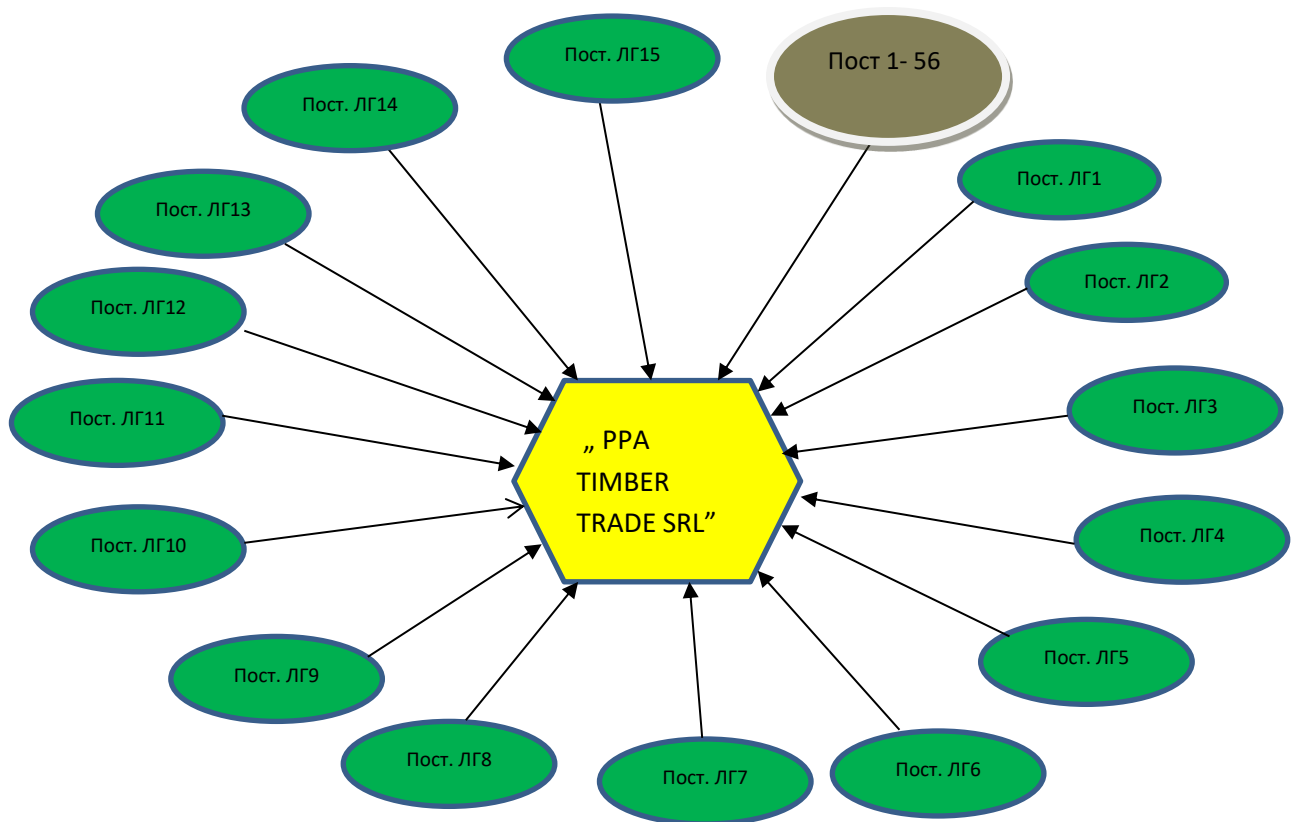
Безпосередньо зацікавленими сторонами (чий інтереси зачеплені) визначені місцеві громади території постачання та працівники не сертифікованих лісгосподарських підприємств. В рамках процесу консультування проводилось телефонне опитування, частково на адреси

сільських (селищних, міських) рад території постачання надіслані поштою листи-звернення та анкети для зворотного зв'язку. З головами профспілок лісогосподарських підприємств проведені телефонні консультації. Звіт про консультаційний процес розміщено у Додатку 10.

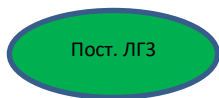
Відносно 2 категорії, сторонами чиї інтереси зачеплені є робітники постачальників; для категорії 3 - виходячи із принципу обачливості представники сільських рад, екологи та інші. Щодо ймовірності виникнення невизначеного ризику в залежності від *території походження деревини* - такі консультації необхідні для зниження ризику за категоріями 1-4. За категорією 2 та 3 ці консультації (згідно СНП) обов'язкові, а за категорією 1, 4 консультації проводились в ході польових перевірок постачальників, як контрольні заходи (опитування).

Після закінчення консультаційного періоду протягом 60 днів тим зацікавленим сторонам, які взяли участь у консультаціях, буде повідомлено, яким саме чином їхні коментарі були прийняті до уваги. Процес консультування буде безперервним та предметом його буде ефективність СНП організації.

Схема постачальників (сертифіковані та не сертифіковані)

Сертифіковані лісові господарства

Не сертифіковані лісові господарства

Залучення експертів та їх кваліфікація:

Польову перевірку району постачання щодо ризику 1-4 категорії стандарту контрольованої деревини проводить експерт НТ «Товариства лісової сертифікації в Україні» Голуб Михайло Григорович, який за освітою є інженером лісового господарства, із стажем практичної роботи в лісовому господарстві 27 років, 5-річним досвідом проведення верифікаційних аудитів з контрольованої деревини та 12 річним досвідом проведення сертифікаційних робіт. Експерт Національної оцінки ризику контрольованої деревини для України (категорії 1) відповідно до FSC-PRO60-002 V 3-0, співавтор Методичних рекомендацій щодо практичної реалізації вимог стандарту FSC-STD-40-005 V3-1.

Перевірку району постачання щодо ризику 2, 3 категорії здійснює експерт Кременецька Євгенія Олексіївна, яка за освітою є інженером лісового господарства, кандидат сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.03.03 лісознавство і лісівництво (захист у 2000 р.), більше 18 років науково-педагогічного стажу та більше 10 років досвіду проведення сертифікаційних робіт, працює у Сумському національному аграрному університеті, член НТ «Товариство лісової сертифікації в Україні».

Також з метою уточнюючих даних щодо визначення об'єктів ОЦЗ (3 категорія), були залучені локальні експерти - менеджери лісових проектів WWF в Україні, активісти громадських організацій екологічного напрямку.

Вибірка

Із групи підприємств-постачальників району оцінки ризику були відібрані лісгоспи, на яких необхідно здійснити виїзну перевірку. При цьому враховуються такі аспекти: рівномірне представництво підприємств із найбільш представлених регіонів; перевірка лісгоспів, у яких може бути більша ймовірність щодо виникнення ризиків. Із групи потенційних постачальників було відібрано підприємства як множина 0,6 із кореня квадратного кількості об'єктів, які розташовані на рівнинній частині України. Це відповідно 3 державних лісогосподарських підприємства: ДП «Дубровицьке ЛГ», ДП «Клесівське ЛГ» та ДП «Володимирецьке ЛГ». Ці підприємства в 2017 році були виключені із переліку тримачів групового сертифікату Рівненського ОУЛМГ за причини незаконного видобування на їх території бурштину-сирцю.

Адміністрація вищезгаданих лісгоспів була завчасно попереджена щодо проведення аудиту. Була проведена робота відносно погодження термінів та дат

щодо візиту експертів. Інформаційна частина підготовчої роботи забезпечувалась шляхом надсилання листів-супроводів із переліком документації, що має бути перевіреною, а також описом сумісних заходів щодо виявлення ймовірних ризиків.

Терміни проведення польової перевірки

Враховуючи те, що тільки для категорії 5 контрольованої деревини був визначений «низький ризик» (на національному рівні), для перевірки категорій 1-4 достатнім є одноденний аудит (мінімум один робочий день) для кожного з визначених підприємств.

Підприємство	Дата перевірки.	Експерти
ДП «Дубровицьке лісове господарство»	11.04.2018 року	Михайло Голуб, Євгенія Кременецька.
ДП «Клесівське лісове господарство»	12.04.2018 р.	Михайло Голуб, Євгенія Кременецька.
ДП «Володимирецьке лісове господарство»	01.02 та 30.03.2018 року	Михайло Голуб, Євгенія Кременецька.

Програма перевірки

Програма виїзної перевірки лісогосподарських підприємств спрямована на реалізацію контрольних заходів, які визначені програмою СНП організації. Здійснюється збирання документації, що вимагається для оцінки з першої категорії по четверту, консультації та опитування персоналу, і зацікавлених сторін, а також проводиться польова перевірка.

Перед візитом був визначений перелік тих зацікавлених осіб, із якими планувалося проведення консультації і інтерв'ю. Проводилося опитування тих зацікавлених сторін які є компетентними в питаннях стосовно ведення лісового господарства на їх території, а саме: представників районних рад (райдержадміністрації), голови сільських рад, представники екологічної інспекції, робітники ФОП (в разі їх участі у процесі лісозаготівлі), робітники лісгоспів, Українське товариство мисливців та рибалок (УТМР), керівники громадських організацій екологічного напрямку та інші.

При цьому здійснювалась перехресна оцінка одержаних свідочств і інформації.

Рекомендовані контрольні заходи і верифікатори

Категорія 1. Незаконно заготовлена деревина

1.1. Документальне підтвердження права землекористування та землеволодіння

Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою та/або Свідоцтво про право власності, та/або Витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та / або інші документи підтверджує права землекористування та землеволодіння на ділянки, з яких постачається деревина.

1.2. Концесійні угоди – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.3. Підтвердження дотримання вимог законодавства при плануванні лісоуправління і лісозаготівель

Обов’язковий контрольний захід:* *деревина, яка отримана із ділянок порушених незаконним бурштиновидобуванням ідентифікується та не закуповується організацією*

1. Вибіркова перевірка лісосік, де призначені санітарні рубки, представниками організації або незалежними експертами підтверджує необхідність планування цих рубок.

2. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують відсутність порушень у плануванні лісозаготівель.

3. Опитування зацікавлених сторін забезпечує докази об’єктивності планування санітарних рубок.

4. Надання підприємствами реєстру лісових ділянок, пов’язаних із незаконним видобуванням бурштину-сирцю, надає можливість ідентифікувати лісові масиви у яких відбувається порушення природоохоронного законодавства та після порівняння їх із реєстром лісорубних квитків не отримувати деревину із цих ділянок.

5. У документації із заходів щодо попередження, виявлення та реагування на виявленні факти незаконного бурштино-видобування, містяться безперечні докази локалізації та зменшення обсягів цього явища, а саме:

- Реєстр листів та повідомлень, направлених лісогосподарськими підприємствами органам місцевої влади, правоохоронним органам, про факти незаконного видобутку бурштину в ДЛФ;

- Акти обліку земельних ділянок порушених незаконним бурштино-видобуванням в розрізі сільських рад/селищних громад, за участі представників місцевих громад. Позитивна динаміка щодо зменшення площ, порушених незаконним бурштино-видобуванням є свідченням локалізації та розповсюдження цього явища;

- Акти перевірки екологічною інспекцією, з висновками щодо стану ділянок порушених незаконним бурштиновидобування;

6. Опитування зацікавлених сторін підтверджує безупинну діяльність адміністрації лісового господарства щодо недопущення незаконного видобутку бурштину-сирцю на території їх підприємства *

*Додаткові контрольні заходи (для лісових господарств із виявленими фактами незаконного бурштино-видобування).

1.4. Підтвердження законності способу отримання дозвільних документів на заготівлю деревини.

Підтвердження законності способу отримання дозвільних документів на заготівлю деревини

1. Акти перевірки відведення і таксації лісосік державними органами та /або перевірка незалежними експертами підтверджують відсутність відхилень при відводах і таксації лісосік понад граничні значення.
2. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують законність отримання дозвільних документів на заготівлю деревини.
3. Камеральна перевірка підтверджує наявність та дотримання лімітів використання лісових ресурсів у межах територій і об'єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення.
4. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність незаконних (зокрема самовільних) рубок з боку самого підприємства.
5. Звітна документація лісокористувачів підтверджує дотримання лімітів використання лісових ресурсів у межах територій і об'єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення.

1.5. Підтвердження відсутності зловживань при нарахуванні та своєчасності сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

1. Акти перевірки відведення і таксації лісосік державними органами та /або перевірка незалежними експертами підтверджують відсутність відхилень при відводах і таксації лісосік понад граничні значення.
2. Акти перевірки державних фіскальних органів підтверджують достовірність розрахунку величини рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та вчасну її сплату.
3. Вибіркова перевірка лісосік, на яких закінчені рубки, представниками організації або незалежними експертами підтверджує відсутність недорубів чи не вивезеної деревини.
4. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність незаконних (зокрема самовільних) рубок з боку самого підприємства.

1.6. Підтвердження відсутності порушень при відпуску лісопродукції та нелегальної торгівлі, які занижують податок на додану вартість та інші податки з продажів

1. Вибірковий контроль представниками організації або незалежними експертами приймання лісопродукції на одній ділянці підтверджує правильне визначення кількісних і якісних її параметрів.
2. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами одного транспортного засобу, що вивозить лісопродукцію безпосередньо з лісосіки, засвідчує наявність та правильне оформлення товарно-супровідних документів.
3. Опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

1.7. Підтвердження відсутності порушень при відпуску лісопродукції та нелегальної торгівлі,

які знижують податок на прибуток

1. Вибірковий контроль представниками організації або незалежними експертами приймання лісопродукції на одній ділянці підтверджує правильне визначення кількісних і якісних її параметрів..
2. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами одного транспортного засобу, що вивозить лісопродукцію безпосередньо з лісосіки, засвідчує наявність та правильне оформлення товарно-супровідних документів.
3. Опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

1.8. Підтвердження дотримання постачальниками нормативних актів, що регулюють заготівлю деревини

1. Вибіркова камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами підтверджує наявність та належне оформлення технологічних карт відповідно до законодавчих вимог.
2. Вибіркова натурна перевірка технологічного процесу розробки однієї лісосіки представниками організації або незалежними експертами підтверджує дотримання в натурі усіма виконавцями (працівниками підприємства чи суб'єктами, які надають послуги з лісозаготівель) ключових елементів технологічної карти.
3. Вибіркова натурна перевірка представниками організації або незалежними експертами однієї лісосіки, на яку оформлений акт огляду місць заготівлі деревини, підтверджує дотримання ключових елементів технологічної карти.
4. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують відсутність суттєвих порушень нормативних актів, що регулюють заготівлю деревини.

1.9. Підтвердження виконання постачальниками охоронних зобов'язань об'єктів ПЗФ. Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених у об'єктах ПЗФ

1. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують дотримання режиму охоронюваних територій на об'єктах ПЗФ.
2. Вибірковий польовий візит представниками організації або незалежними експертами засвідчує задовільний стан об'єктів, наявність аншлаків та межових знаків.
3. Опитування зацікавлених сторін підтверджує дотримання режиму охоронюваних територій.
4. Витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно підтверджує відсутність обмежень (обтяжень) землекористування у об'єктах ПЗФ.

5. Відомості про території та об'єкти ПЗФ, а також їхнє зонування мають бути отримані із Державного Земельного кадастру, Державного кадастру ПЗФ або картосхем до Проектів організації території природно-заповідної території / об'єкта.

6. Надання підприємствами реєстру лісових ділянок, пов'язаних із незаконним видобуванням бурштину-сирцю, надає можливість ідентифікувати лісові масиви у яких відбувається порушення природоохоронного законодавства та після порівняння їх із реєстром лісорубних квитків не отримувати деревину із цих ділянок.

1.10. Підтвердження дотримання постачальниками природоохоронних вимог. Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених у об'єктах ПЗФ

1. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують дотримання природоохоронних вимог при здійсненні лісозаготівель.

2. Вибіркова камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами технологічних карт на лісосіки, що розробляються та пройдені рубками, підтверджує планування природоохоронних вимог.

3. Вибіркова польова перевірка представниками організації або незалежними експертами лісосік, на які оформлені акти огляду місць заготівлі деревини, підтверджує дотримання природоохоронних вимог.

4. Відомості про території та об'єкти ПЗФ, а також їхнє зонування мають бути отримані із Державного Земельного кадастру, Державного кадастру ПЗФ або картосхем до Проектів організації території природно-заповідної території / об'єкта.

1.11. Підтвердження дотримання постачальниками вимог охорони праці і техніки безпеки

1. Камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами підтверджує наявність у виконавців лісозаготівель дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки; наявність особових карток обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів; наявність та належне оформлення технологічних карт, зокрема щодо радіаційного контролю.

2. Вибіркова польова перевірка представниками організації або незалежними експертами лісосік, на яких проводяться рубки, засвідчує дотримання вимог техніки безпеки.

1.12. Підтвердження дотримання постачальниками трудового законодавства

1. Довідка адміністрації підприємства підтверджує відсутність заборгованості із заробітної плати.

2. Опитування представниками організації або незалежними експертами представників профспілкової організації підприємства та робітників підтверджує дотримання адміністрацією трудового законодавства.
3. Опитування представниками організації або незалежними експертами працівників підрядників, які працюють на лісозаготівельних роботах, підтверджує, що вони офіційно працевлаштовані та вчасно у розмірах, не нижчих державних гарантій, отримують заробітну плату.

1.13.Звичаєві права – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.14.Добровільна, попередня та інформована згода (FPIC) – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.15.Права корінних народів – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.16.Підтвердження вірної класифікації постачальниками порід, кількісних і якісних параметрів деревини.

1. Акти перевірки відведення і таксації лісосік державними органами та /або перевірка незалежними експертами підтверджують вірну класифікацію за породами.
2. Вибіркова оглядова перевірка представниками організації або незалежними експертами лісосік, відведених у рубку, свідчить про відповідність матеріалів відведення фактичному породному складу.
3. Вибірковий контроль представниками організації або незалежними експертами щодо приймання лісопродукції на одній ділянці підтверджує правильне визначення кількісних і якісних її параметрів.
4. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами ТТН підтверджує правильність класифікації.

1.17.Підтвердження здійснення постачальниками торгівлі з мінімальними корупційними ризиками.

У підприємств відомчого підпорядкування ДАРЛУ купівля деревини винятково на аукціонах.

1. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами одного транспортного засобу, що вивозить лісопродукцію безпосередньо з лісосіки, засвідчує наявність та правильне оформлення товарно-супровідних документів.
2. Камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами підтверджує наявність належно оформлених договорів купівлі-продажу деревини.
3. Опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

1.18. Офшорна торгівля і трансфертне ціноутворення – низький ризик, контрольні заходи не потрібні.

1.19. Підтвердження дотримання постачальниками митного законодавства.

1. Опитування адміністрації підприємства представниками організації або незалежними експертами підтверджує, що з боку правоохоронних і митних органів відсутні претензії до його експортної діяльності.
2. Вибіркова камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами рахунків-фактур підтверджує відповідність товарів кодам УКТЗЕД у вантажно-митних деклараціях.

1.20. CITES – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.21. Законодавство, що вимагає процедури системи належної сумлінності – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

Категорія 2. Деревина, заготовлена з порушенням традиційних прав і прав людини

2.1. Лісовий сектор не пов'язаний з відкритим збройним конфліктом, включаючи такий, який загрожує національній чи регіональній безпеці та / або пов'язаний з військовим контролем – низький ризик, контрольні заходи не потрібні

2.2. Дотримуються права працівників, включаючи права, встановлені в Декларації МОП основоположних принципах і права у сфері праці

2.2. а. Заборона на самоорганізацію і ведення колективних переговорів

Консультації із зацікавленими сторонами

Закупівля деревини у постачальників, які дотримуються прав працівників у сфері праці.

1. Консультації із зацікавленими сторонами і конфіденційне опитування персоналу представниками організації або незалежними експертами підтверджують відсутність заборони на самоорганізацію і ведення колективних переговорів та порушень основоположних принципів і прав в сфері праці МОП.

2. Висновок експерта про достатність контрольних заходів.

2.2.б. Примусова праця – низький ризик. Контрольні заходи не потрібні.

2.2.с. Найгірші форми дитячої праці – низький ризик. Контрольні заходи не потрібні.

2.2.д. Дискримінація за статевою / расовою / релігійною ознакою – низький ризик. Контрольні заходи не потрібні.

2.2.е. Охорона здоров'я в умовах радіаційного забруднення

Консультації із зацікавленими сторонами.

Закупівля деревини у постачальників, які забезпечують охорону здоров'я працівників в умовах радіаційного забруднення

1. Журнал інструктажів з радіаційної безпеки підтверджує регулярне їх проведення.
2. Роботи у зоні радіаційного забруднення проводяться за нарядом-допуском.
3. Відповідальний персонал веде «Журнал обліку робочого часу і доз опромінення працюючих».
4. На підприємстві проводиться щорічний контроль щодо радіаційного забруднення, результати якого наводяться у «Звіті про роботу радіологічної служби Лабораторія радіологічного контролю»*.
5. Консультації із зацікавленими сторонами та конфіденційне опитування персоналу представниками організації або незалежними експертами підтверджують дотримання адміністрацією вимог радіаційного захисту працівників.

**Додатковий контрольний захід.*

2.3 Дотримуються права корінних народів і народів, що ведуть традиційний спосіб життя

Ризик низький. Контрольні заходи не потрібні.

Категорія 3. Деревина з лісів, в яких особлива цінність для збереження опиняється під загрозою через господарську діяльність

3.0. Доступні дані є достатніми для:

- а) визначення наявності ОЦЗ для кожної ОЦЗ,**
- і**
- б) оцінювання загроз для ОЦЗ від лісгосподарської діяльності.**

3.1. Для визначення наявності і оцінювання загроз від лісгосподарської діяльності для ОЦЗ 1. Знищення оселищ

Випадки, коли деревина надходить з лісів, які зростають поза межами об'єктів та/або установ ПЗФ.

Консультації із зацікавленими сторонами.

Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що їх господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 1, не загрожує цим ОЦЗ.

1. Залучення експерта, який зробить висновок про наявність (чи відсутність) ОЦЗ 1 на території підприємства.
2. План організації та ведення лісового господарства та інші документи підтверджують режим лісокористування, який не загрожує ОЦЗ 1.
3. Дозвільні та організаційно-технологічні документи системи ведення лісового господарства містять заходи для уникнення загроз для виявлених ОЦЗ 1.
4. Вибірковий польовий візит експертів на території із виявленими ОЦЗ 1 підтверджує відсутність загроз для них.

5. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ на території підприємства.

Деревина від постачальників, які виконують охоронні зобов'язання об'єктів ПЗФ.

Консультації із зацікавленими сторонами.

Закупівля деревини у постачальників, які виконують охоронні зобов'язання об'єктів ПЗФ.

1. Охоронні зобов'язання на об'єкти ПЗФ.
2. Наявність дозвільних документів на спеціальне використання деревних лісових ресурсів в межах територій та об'єктів ПЗФ, що підтверджує відсутність загроз для ОЦЗ 1.
3. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують дотримання режиму охоронюваних територій на об'єктах ПЗФ.
4. Вибірковий польовий візит експертів та / або представників організації на території із виявленими ОЦЗ 1 засвідчує відсутність загроз для них.
5. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ на території підприємства.

Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 1.

3.2. ОЦЗ 2

Низький ризик (граничне значення 9 застосовується для ОЦЗ 2 – об'єкти ОЦЗ 2 на охоронюваній території відсутні). Контрольні заходи не потрібні.

3.3. ОЦЗ 3

Консультації із зацікавленими сторонами.

Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 3, не загрожує цим ОЦЗ.

1. Залучення експерта, який зробить висновок про наявність (чи відсутність) ОЦЗ 3 на території підприємства.
2. План організації та ведення лісового господарства та інші документи підтверджують режим лісокористування, який не загрожує ОЦЗ 3.
3. Документи, які підтверджують добровільні зобов'язання підприємств не здійснювати господарську діяльність на територіях, де виявлені старовікові ліси і праліси.
4. Дозвільні та організаційно-технологічні документи системи ведення лісового господарства містять заходи для уникнення загроз для виявлених ОЦЗ 3, окрім старовікових лісів і пралісів.
5. Вибірковий польовий візит експертів на території із виявленими ОЦЗ 3 підтверджує відсутність загроз для них.
6. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ на території підприємства.

Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 3.

3.4 ОЦЗ 4

ОЦЗ 4.а

Гірські захисні ліси з обмеженим режимом користування

Консультації із зацікавленими сторонами.

Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 4.а (гірські захисні ліси з обмеженим режимом користування), не загрожує цим ОЦЗ.

1. Матеріали лісовпорядкування підтверджують наявність ОЦЗ 4.а на території підприємства.
2. План організації та ведення лісового господарства та інші документи підтверджують режим лісокористування, який не загрожує ОЦЗ 4.а на території підприємства.
3. Дозвільні та організаційно-технологічні документи системи ведення лісового господарства містять заходи для уникнення загроз для виявлених ОЦЗ 4.а.
4. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність погіршення якості та кількості водних ресурсів.
5. Вибірковий польовий візит експертів та / або представників організації на території із виявленими ОЦЗ 4.а підтверджує відсутність загроз, які можуть призвести погіршення якості та кількості водних ресурсів.

Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 4.а.

ОЦЗ 4а

В усіх захисних лісах, окрім гірських захисних лісів з обмеженим режимом користування, загрози відсутні – ризик низький. Контрольні заходи не потрібні.

3.5 ОЦЗ 5

Ризик низький. Контрольні заходи не потрібні.

3.6 ОЦЗ 6

Ліси, що відносяться до категорії лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення. Граничне значення 29 (території надійно захищені від загроз пов'язаних з господарською діяльністю).

Низький ризик – контрольні заходи не потрібні.

Ліси, що відносяться до категорії рекреаційно-оздоровчих, захисних та експлуатаційних лісів.

Консультації із зацікавленими сторонами.

Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 6, не загрожує цим ОЦЗ.

1. Залучення експерта, який у т.ч. шляхом опитування, зробить висновок про наявність (чи відсутність) ОЦЗ 6 на території підприємства.
 2. Документи, які підтверджують добровільні зобов'язання підприємств не здійснювати господарську діяльність на територіях, де виявлені ОЦЗ 6.
 3. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ 6 на території підприємства.
 4. Вибірковий польовий візит представниками організації або експертами на території із виявленими ОЦЗ 6 підтверджує відсутність загроз для ОЦЗ 6.
- Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 6 та або вони знаходяться під загрозою.*

Категорія 4. Деревина з лісів, які перетворюються на плантації та категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення

4.1. Перетворення природних лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення на оцінюваній території відбувається у обсязі меншому, ніж 0.02% або 5000 гектарів середньої щорічної чистої втрати площі природних лісів протягом останніх 5 років (застосовується менший кількісний показник), АБО перетворення лісів є незаконним на національному або регіональному рівні на державних та приватних землях
Закупівля деревини у постачальників, які можуть довести відсутність перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення.

1. Наявність задекларованих зобов'язань щодо недопущення постачання деревини з ділянок, які є предметом неприпустимих та/або незаконних перетворень на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення.
2. Політика замовника стосовно недопущення закупівлі матеріалу, який походить з лісових ділянок перетворених на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення доведена до постачальника.
3. Аналіз матеріалів лісовпорядкування, а також найкращої доступної інформації свідчить про відсутність документально не підтвердженого зменшення площі земель лісогосподарського призначення та/або їх перетворення на плантації.
4. Консультації із зацікавленими сторонами свідчать про відсутність фактів перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення.
5. Консультації з відповідальними працівниками лісогосподарських підприємств підтверджують відсутність перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення, без належних підстав.
6. Ділянки, які ідентифіковані як такі, на яких здійснюється порушення земель незаконним бурштино-видобуванням мають бути суворо облікованими; площа

цих ділянок не повинні перевищувати 5000 гектарів середньої щорічної чистої втрати площі природних лісів протягом останніх 5 років.

7. Консультації із зацікавленими сторонами свідчать про відсутність фактів сприяння адміністрації лісгоспу у незаконному бурштино-видобуванні та перетворенні лісів, як наслідок цього, на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення.

Для оцінки ймовірності виникнення ризику, була взята інформація у формі матеріалів із документації 2017 та 2018 років.

Підсумки оцінки по категорії 1. «Незаконно заготовлена деревина»

Ті підприємства, на яких була проведена виїзна перевірка, підтвердили права користування територіями, з яких постачається деревина.

У якості підтвердження надавались Державні акти на право володіти земельними ділянками та Витяги із Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Вимоги щодо дотримання застосовного законодавства у питаннях землеволодіння постійно змінюються, але незмінними та актуальними є матеріали базового лісовпорядкування: наявні планово-картографічні матеріали користування землями лісового фонду, інші документи, що підтверджують права землекористування та володіння.

Лісозаготівельні роботи ведуться в обсягах що не перевищують затверджені обласними управліннями лісового господарства річної лісосіки. На територіях, що перевірялись, зростають здебільшого соснові лісонасадження, тому тут дуже великі осередки враженого хворобами та шкідниками («верхівковий короїд») лісу. Актуальним є питання проведення суцільних рубок санітарних (в подальшому - СРС). Цим пояснюється вибір експертів щодо оцінювання якості відведення соснових насаджень під СРС. У зв'язку із масовим всиханням соснових насаджень здійснюється заміна лісосік головного користування на суцільно санітарні рубки, в межах розрахункової лісосіки. В плані організації і розвитку лісового господарства, лісорубних квитках, технологічних картах розробки лісосік, іншій документації, знаходять своє відображення усі обмеження та напрямки діяльності, які пов'язані з лісозаготівлями.

Також перевірялись рубки головного користування, оскільки вони є основною складовою запроектованих контрольних заходів. Відсутність порушень у плануванні лісозаготівель (рубок головного користування та санітарних рубок) підтверджується результатами вибіркового перевірок експертом лісосік. Перевіркам санітарних рубок приділялась окрема увага: результати цих перевірок підтверджують об'єктивність їх планування і правильність відводів відведення лісосік. Акти державних контролюючих органів з перевірки та дотримання природоохоронного законодавства підтверджують відсутність значних порушень на лісозаготівельних роботах.

При складанні переліку об'єктів для перевірок, пріоритетним було виявити підприємства де виникнення визначеного ризику було найбільш ймовірним. Такими лісгоспам виявились ті де зафіксовані випадки незаконного

видобування бурштину-сирцю. Ці лісгоспи в 2017 році були виключені із числа тримачів групового FSC сертифікату лісоуправління. Для доказу відповідності деревини, яка постачається із цієї території були призначені додаткові контрольні заходи щодо ідентифікації місць незаконного видобування бурштину та відмови від закупівлі деревини яка походить з цих місць. Результати польових перевірок надають впевненості у відсутності прямої чи косової участі адміністрації лісгоспів у цьому ганебному для України явищі. Доказами є безліч звернень до органів влади та правоохоронних органів, з вказуванням конкретних місць та дат правопорушень, неймовірна кількість рейдів щодо виявлення порушників. Всі ці заходи зафіксовані у відповідних реєстрах та щоденних зведеннях. Результати опитування зацікавлених сторін також говорять про високу ступінь відповідальності та високий рівень фаховості керівництва лісгоспів.

Відсутні корупційні дії при отриманні дозвільних документів на заготівлю деревини: аналіз актів державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтвердили це. Відсутність відхилень при відводах і таксації лісосік понад граничні значення була продемонстрована актами перевірок відводів та таксації лісосік спеціалістами ОУЛМГ. Спеціалісти підприємств, які перевірялися, мають належні професійні знання, добре ознайомлені з усіма законодавчими обмеженнями щодо лісокористування.

Відсутність зловживань у питаннях нарахування та своєчасної сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів підтверджена позитивними результатами актів перевірок фіскальними органами. Незалежними експертами проведено вибіркові перевірки тих лісосік, на яких завершено проведення суцільних рубань (рубки головного користування).

Не зафіксували порушень, які занижують податок на прибуток, додану вартість та інші податки з продажів. Це було засвідчено вибірковою перевіркою відпуску лісопродукції, а також перевіркою транспортних засобів, котрі вивозять лісопродукцію безпосередньо з лісосіки.

При виконанні лісозаготівельних робіт лісгоспи дотримуються усіх нормативів, які встановлені законодавством (площа лісосіки, технологічне облаштування, строки примикання лісосік та інше). Підтверджено відсутність відхилень від нормативних актів, що регулюють заготівлю деревини. В основному, лісгосподарські підприємства відсторонюються від відповідальності за техніку безпеки при здійсненні лісосічних робіт приватними бригадами. Трудові взаємовідносини із об'єктами СПД щодо охорони праці регулюються лише пунктами трудового договору, щодо надання послуг на лісозаготівлі (пов'язаних із лісівництвом).

Перевіреними лісгоспами виконуються охоронні зобов'язання об'єктів ПЗФ. Організація ідентифікує об'єкти ПЗФ, в чому знаходить повну підтримку з напрямку лісгоспів. На підприємствах Житомирського ОУЛМГ лісозаготівельна діяльність щодо об'єктів ПЗФ здійснюється з огляду на край критичну ситуацію із всиханням сосни звичайної. Ця діяльність обмежується

лімітами на використання лісових ресурсів, погоджується з органами влади та лісопатологічною службою. На лісових підприємствах Рівненського ОУЛМГ лісозаготівельна діяльність в об'єктах ПЗФ не здійснювалась до 2017 року включно. В 2018 році також з огляду на масове всихання соснових лісових масивів вибіркові санітарні рубки були проведені у ДП «Володимерецьке ЛГ» та ДП «Клесівське ЛГ». Все також згідно вимог природоохоронного законодавства.

Проблема незаконних рубок не є значущою для території постачання в цілому. Першою причиною цих порушень є відсутність у регіонах газового опалення, висока ціна на газ та пов'язана із цим незаконна заготівля паливної деревини в лісах навколо населених пунктів. Друга - діяльність кримінальних елементів (не працівники лісгоспу), з метою збагачення за рахунок крадіжок сортиментів цінних порід дерев. Зі слів працівників лісової охорони, самовільні рубки носять епізодичний характер та всі ці факти відслідковуються. За свідченням керівництва підприємства, зацікавлених сторін, нанесений збиток не є значущим і вагомим у порівнянні з оціненими лісовими ресурсами району.

Вимоги в сфері охорони праці і здоров'я на лісгосподарських підприємствах є дуже суворими і виконуються беззастережно: наявними є дозволи на виконання робіт з підвищеною небезпекою, особові картки обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів. Адміністрація всіх без виключення постачальників даної групи виділяє на нужди охорони праці кошти в розмірах не менших 0,5% від фонду оплати праці підприємства. Оформлення технологічних карт у частині охорони праці проведено належним чином (трапляються зауваження відносно вимог природоохоронного законодавства).

Дотримання постачальниками трудового законодавства знаходить своє підтвердження в довідках адміністрації щодо відсутності заборгованості із заробітної плати, опитуванні представників профспілкової організації підприємства, робітників та працівників підрядників, які працюють на лісозаготівельних роботах.

З метою підтвердження постачальниками вірної класифікації порід, кількісних і якісних параметрів деревини було перевірено відведення і таксацію лісосік, здійснений вибірковий контроль щодо приймання лісопродукції на лісосіці, вибірка перевірка ТТН.

У підприємств відомчого підпорядкування ДАЛРУ купівля деревини здійснюється винятково на аукціонах. Переважним чином, підприємства своєчасно і в повному обсязі документують процес транспортування деревини з верхнього на нижній склад та до цеху переробки деревини, її відпуск безпосередньо споживачу, або перевантаження і відпуск деревини на проміжних складах (у випадках, коли неможливе навантаження мало-прохідної техніки на верхніх складах). Перевірка підтвердила наявність належно оформлених договорів купівлі-продажу деревини, а опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

Постачальники в повній мірі дотримуються митного законодавства, про що говорять опитування адміністрації підприємств незалежними експертами.

Результати опитування підтверджують, що з боку правоохоронних і митних органів відсутні претензії до його експортної діяльності.

Категорія 2. Деревина, заготовлена з порушенням традиційних прав і прав людини

Визначальним для підтвердження відсутності порушень основоположних принципів і прав в сфері праці МОП було конфіденційне опитування незалежними експертами фахівців підприємств, зацікавлених сторін, ознайомленням із наявними публікаціями. Такі порушення відсутні.

Згідно актуальної НОР територія постачання взагалі та перевірених лісгоспів зокрема, відноситься до тієї, яка потенційно може бути джерелом забрудненої радіонуклідами деревини. Але в ході вивчення ситуації на перевірених підприємствах було визначено зменшення радіаційного забруднення до рівня безпечного для здоров'я працівників. Тому відповідальні за моніторинг радіаційної ситуації виконують роботу профілактичного напрямку. Відповідальними особами (здебільшого в.о інженера-радіолога, тобто сумісники) проводиться щорічний моніторинг рівня радіологічного забруднення, за підсумками якого складається «Звіт про роботу радіологічної служби».

Не порушуються законні права місцевих громад. В процесі інтерв'ювання не виявлені будь-які додаткові специфічні традиційні права, які могли б бути порушеними. Жителі мають можливість вільного доступу до лісу з метою загального користування лісовими ресурсами (збирання грибів і ягід, рекреація тощо). Представники місцевого самоврядування вказують на взаєморозуміння, взаємодію і допомогу, яка надається з боку лісгосподарських підприємств. Тут більше питань до самих місцевих (і в масштабах України) громад, ніж до адміністрації лісгоспу, яка всіма можливими методами проводить боротьбу із «копачами сонячного каміння».

Важливу роль відіграє наявність суттєвих відрахувань у бюджети місцевих громад від лісокористування. В основному, наявність лісозаготівельних робіт не викликає скарг зі сторони місцевих мешканців.

Факти наявності масштабних суперечок не були виявлені в силу вказаних вище факторів. Їхнє вирішення, зі слів відповідальних співробітників лісових господарств, вдається завдяки злагодженій роботі, своєчасному інформуванню.

Функціонування профспілок на державних підприємствах є невід'ємною частиною організації взаємодії адміністрації і робітників. Перепон для формування власних профспілок або ж вступу до існуючих об'єднань для робітників, що виконують лісозаготівельні роботи від приватних підприємств немає.

Основоположні права міжнародної організації праці (ILO) виконуються в повному обсязі.

Призначені контрольні заходи достатні та в повному обсязі досягають мети щодо зниження ймовірності виникнення визначеного ризику щодо 2 категорії.

Категорія 3. Деревина із лісів, в яких особлива для збереження цінність опиняється під загрозою через господарську діяльність

До ОЦЗ 1.1 належать території, що охороняються відповідно до Українського законодавства і міжнародних договорів, підписаних Україною. Перелік територій і об'єктів ПЗФ, який наведений для ДП «Клесівське ЛГ» у «Плані організації та ведення лісового господарства» та у інших актуальних матеріалах, в цілому, відповідає даним, що містяться в «Державному кадастрі територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» (станом на 12.04.2016).

Серед територій і об'єктів ПЗФ у ДП «Дубровицьке ЛГ» «Плані організації та ведення лісового господарства» та у внутрішньому документі підприємства «Перелік територій і об'єктів ПЗФ станом на 01.01.2018 р.»

ніколи не було та й зараз немає пам'ятника природного ботанічного «Віковічні дуби» (3 га), який вказується у офіційних документах «Перелік територій та об'єктів природо-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення станом на 22.02.16» (див. перелік пам'яток природи ботанічних (Рівненська область, лінія 191), «Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду України станом на 01.01.2013».

У відношенні ДП «Володимирецьке ЛГ» виявлено розходження між площами двох об'єктів природно-заповідного фонду, які вказані у документації підприємства та «Державним кадастром територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» (станом на 12.04.2016). Правильною площею заказників місцевого значення (ботанічні) «Мульчицький» та «Партизанський» слід вважати відповідно 2897 га та 1938 га. Такі дані вказані у основному документі з лісовпорядкування («План організації і розвитку ведення лісового господарства державного підприємства «Володимирецьке лісове господарство» Рівненського обласного управління лісового та мисливського господарства. Пояснювальна записка» (2010), у інших актуальних матеріалах (станом на 01.01.2018 року). Площі об'єктів ПЗФ, розміщені на території ДП ДП «Володимирецьке ЛГ» вказані на сайті підприємства: <http://volodlisgosp.rv.ua> у закладці «Лісгосп». Інженери лісогосподарського відділу підприємства навели відповідні пояснення стосовно даного питання – частина території ДП «Володимирецьке ЛГ» була передана Рівненському природному заповіднику.

Підтримка екологічного балансу в регіонах дослідження відбувається завдяки територіям та об'єктам ПЗФ. Встановлено, що на усіх об'єктах даної групи постачальників у природно-заповідному фонді забезпечується суворий режим охорони. У наявності є паспорти та охоронні зобов'язання територій, що охороняються, а також картографічні матеріали лісовпорядкування із встановленими межами.

В ході проведення виїзної перевірки, в першу чергу, приділялась увага ознайомленню із випадками здійснення лісогосподарської діяльності на територіях та об'єктах ПЗФ. У ДП «Дубровицьке ЛГ» лісогосподарські заходи

на територіях та об'єктах ПЗФ не проводилися. У ДП «Володимирецьке ЛГ» відповідно із відомістю «Перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів природо-заповідного фонду ДП «Володимирецьке ЛГ» на 2018 рік» вибіркові санітарні рубки заплановані у Мульчицькому лісництві – у ботанічному заказнику місцевого значення «Мульчицький» на площі 77,5 га, у Озерецькому лісництві – у ботанічних заказниках місцевого значення «Партизанський» та «Озерський» на площі 212,7 га.

У ДП «Клесівське ЛГ» відповідно із відомістю «Перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів ДП «Клесівське ЛГ» на 2018 рік» вибіркові санітарні рубки заплановані у Чабельському лісництві – у лісовому заказнику місцевого значення «Чабельський» (0,5 га) та у пам'ятці природи «Стоянка партизан» (5,2 га), у Єльнівському лісництві – у ботанічному заказнику місцевого значення «Єльнівський» (58,5 га).

Необхідність проведення вибірових санітарних рубок на вищенаведених територіях та об'єктах ПЗФ пов'язана із такими причинами: пониження рівня ґрунтових вод, всихання дерев сосни звичайної, внаслідок пожеж минулих років.

Експерти відвідали ділянки, які вже призначені до рубки та пересвідчилися у доцільності призначення лісових ділянок до вибіркової санітарної рубки, у дотриманні вимог щодо відведення лісосік до рубки.

На території державного підприємства «Володимирецьке лісове господарство» у ботанічному заказнику загальнодержавного значення «Хіноцький» (2267 га) охороняються заболочені ділянки лісу з наявністю рідкісних і лікарських рослин, ягідників журавлини та чорниці.

Основна мета створення ботанічних заказників місцевого значення (ДП «Володимирецьке ЛГ»): «Озерський» (1840 га) – охороняються різновікові соснові насадження та мезотрофні болота; «Мульчицький» (2897 га) – охороняються типові для Полісся соснові ліси зеленомохові та чорницеві, а також рідколісні сосново-пухівково-сфагнові болота; «Партизанський» (1938,0 га) – охороняється заболочений сосновий ліс і болота з журавлиною болотною; «Красносільський» (934,0 га) – охороняється ділянка лісу з наявністю дикоростучих ягідників журавлини болотної.

У ДП «Клесівське ЛГ» розміщено лише території та об'єкти ПЗФ місцевого значення: заказник лісовий «Чабельський» (51 га), заказник ботанічний «Єльнівський» (3548 га), пам'ятка природи «Стоянка партизан» (98 га), 3 заповідних урочища («Ділянка соснового лісу» – 7,8 га; «Дубовий гай» – 7,7 га; «Урочище «Любонька»» – 27 га).

Вказані об'єкти знаходяться на території Волинського Полісся, але відрізняються за геоморфологічним розташуванням та геологічною будовою. На території Клесівської денудаційної рівнини розміщені лісовий заказник «Чабельський» та заповідне урочище «Урочище «Любонька»». Особливістю геологічної будови вказаної рівнини є неглибоке залягання кристалічних порід, які перекриваються четвертинними, переважно еоловими, пісками незначної потужності. Перший об'єкт створено з метою збереження високопродуктивного

дубового насадження віком понад 150 років, другий – з метою збереження високопродуктивного дубового та соснового насадження.

На території Сарненської акумулятивної рівнини Волинського Полісся розміщені заказник ботанічний «Єльнівський» (лісові ділянки – 3092,2 га, водні об'єкти – 2,5 га, болота – 453,3 га) та заповідне урочище «Ділянка соснового лісу». У першому об'єкті охороняється ділянка сосново-березового лісу на сосново-сфагновому болоті з журавлиною болотною, у другому – високопродуктивне соснове насадження з багатим рослинним покривом. У геологічному відношенні ділянки складена льодовиковими та еоловими піщаними відкладами.

На території Костопільської денудаційної рівнини Волинського Полісся охороняється заповідне урочище «Дубовий гай», яке являє собою високопродуктивне дубове насадження з багатим рослинним покривом.

В цілому, слід відмітити, що на територіях та об'єктах ПЗФ (які розташовані у державних підприємствах «Володимирецьке ЛГ», «Дубровицьке ЛГ» та «Клесівське ЛГ») охороняються переважно, своєрідні природні комплекси корінних лісостанів та типового рослинного покриву боліт.

У ДП «Дубровицьке ЛГ» розміщено: ботанічний заказник загальнодержавного значення «Золотинський» (3016 га), лісовий заказник місцевого значення «Літвицький» (77,4 га), ботанічний заказник місцевого значення «Великоозерянський» (6111 га), комплексна пам'ятка природи «Трипутнянський парк» (3,0 га), державне заповідне урочище (лісове) «Поліська діброва» (26,0 га).

Ботанічний заказник загальнодержавного значення «Золотинський» являє собою природний комплекс рідколісного мохового болота (один з найбільших в області щодо продуктивності журавлини звичайної) та сосново-березових насаджень з наявністю ягідників журавлини та чорниці. У лісовому заказнику місцевого значення «Літвицький» (77,4 га) зростає високопродуктивне сосново-ялинові насадження, що знаходиться між двома болотами. У трав'яно-чагарниковому ярусі домінує чорниця, трапляється плаун річний, рідше баранець звичайний. Плаун річний та баранець звичайний занесені до «Червоної книги України». Територія ботанічного заказника місцевого значення «Великоозерянський» є надзвичайно цінним природним ландшафтом області, у якому зберігається і охороняється біорізноманіття окремих видів і угруповань рослин і тварин. Комплексна пам'ятка природи «Трипутнянський парк» (3,0 га) – це старовинний парк, у якому зростає 100 видів дерев і кущів віком 200 років і більше. У лісовому заповідному урочищі «Поліська діброва» зберігається рідкісне (добре збережене) дубове насадження (віком 120 років) на Поліссі.

Експерти відвідали ботанічний заказник загальнодержавного значення «Хіноцький» у ДП «Володимирецьке ЛГ», ботанічний заказник місцевого значення «Єльнівський» у ДП «Клесівське ЛГ» та ботанічний заказник місцевого значення «Великоозерянський» у ДП «Дубровицьке ЛГ». У першому та другому вказаних об'єктах ПЗФ порушень не виявлено. У заказнику

«Великоозерянський» на площі 430 га є наслідки добування бурштину. На момент обстеження ділянок, ознак добування бурштину не було, спостерігалися ознаки самовідновлення лісових екосистем.

До ОЦЗ 1.2 належать ділянки, де зустрічаються рідкісні та зникаючі види, а також ендемічні види.

Всесвітній фонд охорони природи в Україні звернувся до підприємств згідно з положеннями ст. 34 Конституції України, ст. 5,6,13 Закону України «Про інформацію» ч. ст. 9 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст.4 Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Оргуська конвенція), а також ст. 3, п.2 ч.1, ст. 5, 14, 19, 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Звернення стосувалося необхідності виділення і збереження особливо цінних для збереження біорізноманіття ділянок лісу.

У конторах адміністрації підприємств та лісництв ДП «Володимирецьке ЛГ» та ДП «Дубровицьке ЛГ» є стенди із зображенням видів рослин та тварин, занесених до Червоної книги України. У лісгосподарському відділі ДП «Клесівське ЛГ» вже проводиться робота над створенням стендів із зображенням «червонокнижних», рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин, які зростають / мешкають на території підприємства, а також над опублікуванням інформації щодо об'єктів та територій ПЗФ на сайті підприємства.

Але дане питання потребує більшої уваги з боку керівників, спеціалістів та працівників лісового господарства щодо виявлення місць зростання чи мешкання червонокнижних видів, моніторингу за їхнім станом. Необхідною є розробка активних заходів щодо підтримання популяцій видів рослин та тварин, занесених до Червоної книги України.

ДП «Володимирецьке ЛГ» продемонструвало приклад активної співучасті у ініціативі, запропонованій Українським фондом природи – офіційного представника WWF щодо індивідуального підходу для збереження місць існування (зростання чи проживання) «червонокнижних видів» на рівні таксаційних виділів.

Лісничими ДП «Володимирецьке ЛГ» разом із волонтерами-біологами регулярно обстежують ділянки лісу з метою пошуку видів рослин, грибів і тварин Червоної книги України, і, відповідно встановлення найцінніших ділянок лісу, які забезпечують збереження їх популяцій. Працівники розуміють необхідність підтримання балансу між лісгосподарською складовою та охороною природи. Вони здійснюють щорічний моніторинг за червонокнижними видами рослин та тварин. Нажаль, експерти не знайшли переліку заходів щодо збереження червонокнижних видів рослин та тварин.

У ДП «Володимирецьке ЛГ» проводиться моніторинг за видами тварин, які віднесені до «Червоної книги України» (2009): птахи – глухар (*Tetrao urogallus*), тетерук (*Lyrurus tetrix*), чорний лелека (*Ciconia nigra*), журавель сірий (*Grus grus*), дупель (*Gallinago media*), дятел білоспинний (*Dendrocopos*

leucotos), пугач звичайний (*Bubo bubo*); ссавці – тхір лісовий (*Mustela putorius*) та горностаї (*Mustela erminea*); комахи – джміль моховий (*Bombus muscorum*).

У ДП «Володимирецьке ЛГ» проводиться моніторинг за видами рослин, які віднесені до «Червоної книги України» (2009): сон чорніючий (*Pulsatilla nigricans* auct. non Stoerck, nom. illeg.), сон широколистий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.), лілія лісова (*Lilium martagon* L.), зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus* L.), осока Девелла (*Carex davalliana* Smith), осока торфова (*Carex heleonastes* Ehrh.), баранець звичайний (*Lycopodium selago* L.), плавун річний (*Lycopodium annotinum* L.), ситник бульбастий (*Juncus bulbosus* L.).

У ДП «Дубровицьке ЛГ» та «Клесівське ЛГ» у наявності є «Перелік рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин Рівненської області». У лісництвах ДП «Дубровицьке ЛГ» є «Журнали оселищ рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин», результати обліку гнізд чорного лелеки та хижих птахів. У лісництвах ДП «Дубровицьке ЛГ» вже розпочато проведення заходів щодо збору вищевказаної інформації.

Огляд технологічних карт розробки лісосіки у вказаних підприємствах довів, що не на усіх лісосіках передбачено заходи щодо уникнення загроз для ОЦЗ 1.

У болотному масиві Бабин Мох (територія ботанічного заказника загальнодержавного значення «Золотинський») переважають оліготрофні, олігомезотрофні та мезотрофні угруповання з пригніченою сосною. У трав'яному та чагарниковому покриві переважають багно звичайне (болотне) (*Ledum palustre* L.), андромед багатоліста (*Andromeda polifolia* L.), осока пухнастоплода (*Carex lasiocarpa* Ehrh.). Трапляються також росичка круглолиста (*Drosera rotundifolia* L.) та журавлина дрібноплода (*Oxycoccus microcarpus* Turcz. ex Rupr).

Журавлина дрібноплода занесена до Червоної книги України, має природоохоронний статус – «вразливий вид», є гляціальним (плейстоценовим) реліктом з диз'юнктивним ареалом на його південній межі.

Популяції журавлини дрібноплодої нечисленні, часто фрагментовані, оскільки рослини займають верхівки мохових горбів, зростають на болотах високого ступеня розвитку, нерідко із диференціацією на мохові горби та зниження, у рідколісних (із сосною або ялиною) пухівково-чагарничково-сфагнових ценозах союзу *Sphagnion magellanicum* (*Oxycocco-Sphagnetum*), *Pino-Ledion* (*Vaccinio-Piceetum*).

Такі види як багно звичайне, андромед багатоліста, осока пухнастоплода та росичка круглолиста занесені до «IUCN Red List of Threatened Species. Version 2017-3». IUCN в перекладі з англійської (*International Union for Conservation of Nature and Natural Resources*), на українську означає МСОП – Міжнародна спілка охорони природи та природних ресурсів. Вище переліковані види належать до Червоного списку МСОП (версія 2017-3) та вважаються видами, для існування яких є загроза.

Причинами зміни чисельності перелікованих болотних видів є осушення та освоєння боліт і прилеглих територій, вузька екологічна амплітуда видів (особливо у журавлини дрібноплодої), пожежі у посушливі періоди. Задля збереження перелікованих болотних видів необхідно:

- підтримувати режим заборони заготівлі «червонокнижних» рослин (журавлини дрібноплодої) та рослин, включених до Червоного списку МСОП (багно звичайне, андромеда багатоліста, осока пухнастоплода, росичка круглолиста);
- зберігати місця зростання цих видів від порушення;
- заборонити осушення боліт, їхню меліорацію та витоπτування;
- здійснювати моніторинг за станом популяцій видів.

До ОЦЗ 1.3 належать території з критичними тимчасовими концентраціями видів (місця розмноження, маршрути міграції або коридори тощо).

Крім охоронюваних територій ПЗФ, до ОЦЗ 1.3 можуть належати: Рамсарські території, Важливі орнітологічні території (Important Bird Areas – IBAs), об'єкти Смарагдової мережі (відповідно до вимог Бернської конвенції), тому вказані міжнародні договори також розглядалися.

Відповідно до монографії Микитюка О. «ІВА території України: території, важливі для збереження видового різноманіття та кількісного багатства птахів» (1999) на території районів, де розташовуються вказані лісогосподарські підприємства, які досліджуються, ***не виявлено ІВА території України.***

Пошук об'єктів Смарагдової мережі проводився відповідно до новітнього видання 2017 року «Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони» (під редагуванням А. Куземко, С. Садогурської та О. Василюк).

Експертами враховувався коментар, який наводиться у вказаному вище «Тлумачному посібнику оселищ ...» про те, що (напів-) природна деревна рослинність складається з аборигенних видів, що утворюють ліси з високими деревами й типовим підліском, і відповідає наступним критеріям: наявність рідкісних або реліктових та/або місцевих видів загальноєвропейського значення.

Для встановлення лісових типів оселищ були прийняті наступні додаткові критерії: ліси аборигенних видів; ліси із високим ступенем природності; ліси високих дерев та високі ліси; наявність старих та мертвих дерев; ліси, що мають велику площу; ліси, що мають постійне стає (збалансоване) управління протягом тривалого періоду».

На території групи постачання деревини можна виділити такі лісові типи оселищ із (напів-) природною деревною рослинністю: «G1.21 Прирічкові ясенєво-вільхові ліси зі змінним зволоженням» (у групі типів лісових оселищ «G1.2 Мішані прирічкові затоплені та галерейні ліси»), «G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами» (у групі типів лісових оселищ «G1.5 Широколистяні

заболочені ліси на кислому торфі»), та «G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони».

Лісовий тип оселищ «G1.21 Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням» (С. 89-90) утворюється *Fraxinus excelsior* та *Alnus glutinosa*, іноді *Alnus incana*, розміщуються на середньо-європейській та північно-іберійській низовинах або водотоків височин, на ґрунтах, які періодично затоплюються щорічною повінню, але водночас добре дренованих і аерованих у межах.

Лісовий тип оселищ «G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами» (С.93-94) формується *Betula pubescens* на торф'яних, вологих та дуже кислих ґрунтах, що колонізують верхові болота зі зниженим торфоутворенням та кислі низинні болота із *Molinia caerulea*, *Vaccinium* spp., *Empetrum nigrum*, *Trientalis europaea*, *Eriophorum vaginatum* та багатьма сфагновими мохами та іншими мохоподібними.

Лісовий тип оселищ «G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони» (С. 109) утворюється *Pinus* spp. або *Picea* spp., іноді змішані з *Betula pubescens*, що колонізують верхові та низинні болота у неморальній зоні.

Усі перелічені лісові типи оселищ належать до Додатку I Оселищної Директиви ЄС.

За класифікацією «NATURA 2000» лісовий тип оселищ «G1.21 Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням» включено до біотопу «91E0 Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior*». Лісові типи оселищ «G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами» та «G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони» віднесено до біотопу «91D0 Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси».

Із вище наведеної інформації можна зробити висновок про те, що спеціалістам лісового господарства необхідно звернути увагу на ідентифікацію лісових типів оселищ (Смарагдова мережа, «NATURA 2000»): ясенево-вільхові ліси в умовах тимчасових заправ низовин або водотоків, насадження берези пухнастої зі сфагновими мохами, соснові / ялинові ліси на верхових та низинних болотах у неморальній зоні. Під час ідентифікації необхідно враховувати описи рослинних угруповань та рослинних видів, наведених у новітньому виданні «Тлумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони» (2017). Відповідно, після ідентифікації лісових типів оселищ, вказаних у Смарагдовій мережі, є необхідність у нанесенні їхніх меж на карти та у розробці спеціальних заходів їхньої охорони (підтримання функціонування).

У лісовому заказнику місцевого значення «Літвицький» (кв. 27, кв. 28 (виділи 1, 2)) призначення сосново-ялинових насаджень полягає ще й у відтворенні лосів, косуль, кабанів та іншої фауни.

У лісовому заповідному урочищі «Поліська діброва» (Дубровицьке лісництво) у старовіковому дубовому насадженні мешкають зозуля звичайна (*Cuculus canorus*) (Бернська конвенція, Додаток III), зяблик (*Fringilla coelebs*) (Бернська конвенція, Додаток III), рідкісний вид сова сіра (*Strix aluco*) (Бернська конвенція, Додаток II), нечисленний вид дрізд співочий (*Turdus philomelos*)

(Бернська конвенція, Додаток III; Боннська конвенція, Додаток II), вівчарик-ковалик (*Phylloscopus collybita*) (Бернська конвенція, Додаток II), рідше трапляються мухоловка строката, тинівка лісова, жовна сива та «червонокнижний» вид лелека чорний. Виявлено також «червонокнижну» комаху – стрічкарку тополеву.

На території ДП «Клесівське ЛГ» проводиться охорона та моніторинг місць концентрації диких тварин (лось, козуля, кабан) на так званих відтворювальних ділянках у розрізі лісництв: Клесівське (квартали 5, 12, 16, 19, 20, 23, 24, 30), Федорівське (квартали 26-29, 37-40, 46-49, 54-57), Любоньське (квартали 1-3, 7, 8, 60-67), Ясногірське (квартали 2, 11-13, 41 в.3), Чабельське (квартали 20 в.23, 21 в.27, 27 в.19, 34, 46, 47, 59, 61, 72,73). Подібні лісовідтворювальні ділянки виділені також у лісництвах ДП «Дубровицьке ЛГ» (загальною площею 11357,6 га) та ДП «Володимирецьке ЛГ». У ДП «Володимирецьке ЛГ» для кожного із лісництв створена схема розміщення відтворювальних ділянок.

Опитування зацікавлених сторін щодо господарської діяльності на інших лісгосподарських підприємствах даної групи постачальників засвідчило, що загрози для ОЦЗ 1 є **відсутніми**.

Згідно із діючою НОР вказані території належать до територій із **визначеним ризиком** щодо походження згідно вимог стандарту контрольованої деревини. Задля підтримання їхнього існування необхідно не лише підтримувати режим охорони, затверджений для кожного із об'єктів ПЗФ, але й виконувати контрольні заходи, запропоновані нижче.

Виходячи із вищенаведеного, контрольним заходом щодо уникнення загроз від лісгосподарської діяльності для ОЦЗ слід вважати уникнення ведення лісгосподарської діяльності (будь-якими способами та видами рубок), заготівлі та закупівлі лісоматеріалів на територіях та об'єктах ПЗФ.

На сайтах державних підприємств лісового господарства слід розмістити інформацію про об'єкти природно-заповідного фонду на території підприємства, а також короткий аналіз лісового фонду.

Підприємствам, на території яких зростають «червонокнижні», рідкісні та ендемічні види, необхідно:

- ідентифікувати місця оселень їхнього зростання поза межами територій та об'єктів ПЗФ;
- відмічати такі місця у журналах та на картах;
- здійснювати щорічний моніторинг (контроль за станом популяцій).

Підприємствам слід притримуватися обмеженого режиму лісокористування з метою збереження «червонокнижних», рідкісних та ендемічних видів :

- враховувати місця їхнього зростання / оселення під час проектування лісгосподарських заходів;
- здійснювати відповідні записи щодо охорони місць їхнього зростання / оселення у лісорубних квитках та технологічних картах;
- не допускати проведення меліоративних заходів та розробки торфовищ,
- регулювати випасання худоби;

- заборонити зривання та викопування рослин;
- зменшити рекреаційне навантаження.

Категорія ОЦЗ 2 не застосовується для України.

Для умов України ОЦЗ 3 може мати визначений ризик.

Для умов України ОЦЗ 3 може мати визначений ризик.

На досліджуваній території старовікових лісів і пралісів не виявлено.

В умовах розташування регіону постачання деревини зустрічаються 4 угруповання, які занесені до «Зеленої Книги України» (2009). У північній частині Західного Полісся України формуються три угруповання, а саме: угруповання ялиново–клейковільхово–звичайнососнових лісів та ялиново–повислоберезово–звичайнососнових лісів; угруповання звичайнососнових лісів звичайноялівцевих та звичайнодубово–звичайнососнових лісів звичайноялівцевих; угруповання ялинових лісів.

Угруповання ялиново–клейковільхово–звичайнососнових лісів та ялиново–повислоберезово–звичайнососнових лісів належить до азональних соснових лісів Полісся, які зростають в улоговинах межиріч та річкових терас (часто по периферії боліт та озерних улоговин із дерново-підзолистими, оглеєними оторфованими ґрунтами). Угруповання звичайнососнових лісів звичайноялівцевих та звичайнодубово–звичайнососнових лісів звичайноялівцевих належить до азональних соснових та дубово-соснових лісів Полісся.

Угруповання клейковільхових лісів з домінуванням у травостої страусового пера звичайного поширені у Закарпатті та Українському Поліссі (Рівненська обл.). Вони формуються у заплаві річки з вологими дерново-глейовими та торф'янисто-глейовими ґрунтами.

Угруповання ялинових лісів являють собою ацидофільні рівнинні ялинові ліси Українського Полісся (*Picea abies*). Вони зростають у пониженнях ділянок вздовж лісових струмків із слабо торф'янистими дерново-середньопідзолистими ґрунтами, супіщані з постійною зволоженістю ґрунтів у межах 50–80 %, потужність торф'янистого горизонту 10–20 см.

На території заказника ботанічного «Єльнівський» (ДП «Клесівське ЛГ») є рідкісні рослинні угруповання із статусом «перебувають під загрозою зникнення», які занесені до «Зеленої Книги України» (2009), а саме:

- 1) угруповання звичайнососнових лісів звичайноялівцевих (*Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)*) та звичайнодубово–звичайнососнових лісів звичайноялівцевих (*Querceto (roboris)–Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)*) – рідкісні для України угруповання, характерні для зони тайги, на крайній південній межі ареалу.
- 2) угруповання ялиново–клейковільхово–звичайнососнових лісів (*Piceeto (abietis)–Alneto (glutinosa)–Pineta (sylvestris)*) та ялиново–повислоберезово–звичайнососнових лісів (*Piceeto (abietis)–Betuleto (pendulae)–Pineta (sylvestris)*) – бореальні, рідкісні для рівнинної частини України, угруповання із співдомінуванням ялини європейської (*Picea abies*).

На території лісового заказника місцевого значення «Літвицький» та ботанічного заказника місцевого значення «Великоозерянський» (ДП «Дубровицьке ЛГ») є рідкісні рослинні угруповання, які занесені до «Зеленої Книги України» (2009), а саме:

1) угруповання ялиново–клейковільхово–звичайнососнових лісів (*Piceeto (abietis)–Alneto (glutinosae)–Pineta (sylvestris)*) та ялиново–повислоберезово–звичайнососнових лісів (*Piceeto (abietis)–Betuleto (pendulae)–Pineta (sylvestris)*) із статусом «перебувають під загрозою зникнення» ;

2) угруповання клейковільхових лісів (*Alneto glutinosae*) з домінуванням у травостої страусового пера звичайного (*Matteuccia struthiopteris*) із статусом «перебувають під загрозою зникнення»;

3) угруповання ялинових лісів (*Piceeta abietis*) із статусом «типові».

Угруповання звичайнососнових лісів звичайноялівцевих та звичайнодубово–звичайнососнових лісів звичайноялівцевих займають сухі або вологі піщані підвищення межиріч та річкових терас. Ґрунти дерново-слабопідзолисті піщані із мало виявленим гумусовим горизонтом.

Угруповання ялиново–клейковільхово–звичайнососнових лісів та ялиново–повислоберезово–звичайнососнових лісів зростають в улоговинах межиріч та річкових терас, часто по периферії боліт та озерних улоговин із дерново-підзолистими, оглеєними оторфованими ґрунтами.

Угруповання клейковільхових лісів із домінуванням у травостої страусового пера звичайного зростають у заплавах річок з вологими дерново-глейовими та торф'янисто-глейовими ґрунтами та являють собою гігрофітні ліси вільхи клейкої (*Alnus glutinosa*).

Угруповання ялинових лісів зростають на понижених ділянках вздовж лісових струмків із слабо торф'янистими дерново-середньопідзолистими ґрунтами, супіщані з постійною зволоженістю ґрунтів у межах 50–80 %, потужність торф'янистого горизонту 10–20 см.

На території заказника ботанічного «Єльнівський» (ДП «Клесівське ЛГ») та на території ботанічного заказника загальнодержавного значення «Хіноцький», а також ботанічних заказників місцевого значення «Озерський», «Мульчицький» та «Партизанський» (ДП «Володимирецьке ЛГ») є рідкісні рослинні угруповання, які занесені до об'єктів Смарагдової мережі у виданні «Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони» (2017), а саме:

- 1) Лісовий тип оселищ «G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами» формується *Betula pubescens* на торф'яних, вологих та дуже кислих ґрунтах, що колонізують верхові болота зі зниженим торфоутворенням та кислі низинні болота із *Molinia caerulea*, *Vaccinium* spp., *Empetrum nigrum*, *Trientalis europaea*, *Eriophorum vaginatum* та багатьма сфагновими мохами та іншими мохоподібними.

- 2) Лісовий тип оселищ «G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони» утворюється *Pinus* spp. або *Picea* spp., іноді змішані з *Betula pubescens*, що колонізують верхові та низинні болота у неморальній зоні.

Усі перелічені лісові типи оселищ належать до Додатку I Оселищної Директиви ЄС.

Генетичні резервати аборигенних лісових деревних видів вже були ідентифіковані у процесі лісовпорядкування та включені до таксаційних описів, вони мають відповідний режим охорони, тому лісогосподарська діяльність не має загрози для них.

В цілому, слід відмітити, що ведення лісового господарства на вказаній території **не створює визначеного ризику**, про що йдеться мова у нижче наведеному тексті.

Асоціації із угруповання ялиново–клейковільхово–звичайнососнових лісів та ялиново–повислоберезово–звичайнососнових лісів, а також асоціації із угруповання звичайнососнових лісів звичайноялівцевих та звичайнодубово–звичайнососнових лісів звичайноялівцевих охороняються в Рівненському природному заповіднику (заповідна ділянка Білоозерська). Рекомендується комплекс заходів: не допускати виникнення пожеж, здійснювати контроль за станом популяцій ялівця звичайного, заборонити меліорації прилеглих масивів та вирубування дерев, спрямовувати лісогосподарські заходи на збереження на відновлення угруповань.

Угруповання клейковільхових лісів з домінуванням у травостойі страусового пера звичайного досі не охороняється. Рекомендується включати місцезростання рослинних угруповань до природно-заповідного фонду, спрямовувати лісогосподарські заходи на збереження угруповань та сприяння їхнього природного відновлення.

Угруповання ялинових лісів охороняються у Рівненському природному заповіднику. Рекомендується здійснювати лісогосподарські заходи з лісовідновлення, організовувати проведення моніторингу.

У випадку, якщо у подальшому ОЦЗ 3 буде встановлено ще й на інших лісових ділянках, тоді слід буде відмовитися від отримання деревини на таких ділянках. Оцінюванням в межах нової «Національної оцінки ризику» в розрізі рівнинних лісів встановлено, **рівень загрози на ОЦЗ 4 є низьким.**

На території України немає об'єктів ОЦЗ 5, від яких би місцеві громади були б залежними у плані забезпечення недеревними лісовими ресурсами, джерелами питної води, паливними ресурсами. Отже, ризик є низьким. Традиційно, лісові господарства, розміщені на територіях із високим рівнем лісистості займалися також переробкою недеревної лісової сировини, про що свідчать дані, які наведені у аналітичному огляді «Проблеми и перспективы развития комплексного лесопользования в Армении, Азербайджане, Беларуси, Грузии, Молдове, Российской Федерации и Украине» (2016) (у рамках Програми ФЛЕГ II, www.enpi-fleg.org).

На об'єктах, які можна віднести до **ОЦЗ 6** виконуються заходи з благоустрою лісів рекреаційно-оздоровчого призначення у зоні відпочинку та у зоні

інтенсивної рекреації протягом ревізійного періоду облаштовуються рекреаційні пункти, виготовляються та встановлюються «лісові меблі», а також щорічно встановлюються аншлаги.

«Проектом організації та розвитку» підприємств передбачено проектування заходів щодо використання угідь і ресурсів побічних користувань: заготівля сіна, випасання худоби, збір і заготівля дикорослих ягід (чорниця, брусниця) та грибів (білі гриби, масляки, опеньки), лікарської сировини (кропива дводомної). У проектах використання ресурсів другорядних лісових матеріалів передбачено обсяг заготівлі березового соку та новорічних ялинок.

Із вище наведеної інформації можна запропонувати наступні рекомендації:

- спеціалістам лісового господарства необхідно звернути увагу на ідентифікацію лісових типів оселищ (Смарагдова мережа, «NATURA 2000»): ясеневі-вільхові ліси в умовах тимчасових заплав низовин або водотоків, насадження берези пухнастої зі сфагновими мохами, соснові / ялинові ліси на верхових та низинних болотах у неморальній зоні;
- під час ідентифікації необхідно враховувати описи рослинних угруповань та рослинних видів, наведених у новітньому виданні «Глумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони» (2017) та у «Зеленій книзі України» (2009);
- відповідно, після ідентифікації лісових типів оселищ, вказаних у Смарагдовій мережі, є необхідність у нанесенні їхніх меж на карти та у розробці спеціальних заходів їхньої охорони (підтримання функціонування).

Категорія 4. Деревина з лісів, які перетворюються на плантації та категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення

Підприємствами підписана декларація із організацією відносно дотримання вимог стандарту контрольованої деревини, в яких говориться про недопущення змін лісових площ на площі іншого призначення. Вимоги стосовно недопущення перетворення лісових територій на нелісові є головними складовими політики організації. Тому цьому питанню завжди приділяється достатньо уваги.

Але постійно фіксуються порушення, які пов'язані із незаконним видобутком бурштину. Наприклад на момент аудиту адміністрацією ДП «Володимирецьке ЛГ» направлено 326 листів та повідомлень до органів місцевої влади та правоохоронних органів про факти незаконного видобутку бурштину в Державному ліс. фонді. Станом на 19. 04. 2017 року на площі 313 га (за останні 5 років) земель лісогосподарського призначення лісгосп вже не може здійснювати ніякої лісогосподарської діяльності. На цих територіях згідно постанови кабінету міністрів від 30.11. 2016 року № 1063 «Про деякі питання реалізації пілотного проекту рекультивації земель лісогосподарського призначення» на даний момент розробляються заходи щодо їх рекультивації: складаються договори з компанією «Укрбурштин», проводяться експертизи. Така само ситуація і в інших лісогосподарських підприємствах групи

потенційних постачальників контрольованої деревини, що перевірялась, а саме: в ДП «Дубровицьке ЛГ» за причин незаконного видобування, станом на 01.04.2018 року пошкоджено 2537,2 га земель ДЛФ; в ДП «Клесівське ЛГ» - 688,5 га. Граничне значення, яке стосується 1-ої категорії (див НОР – 1.1) дотримується. Перевірені підприємства керуються матеріалами безперервного та базового лісовпорядкування та суворо слідкують за змінами лісокультурного фонду.

Опитування зацікавлених сторін свідчить про відсутність фактів перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення. Опитування відповідальних працівників лісогосподарських підприємств (інженера лісових культур, головного лісничого) підтверджує відсутність перетворення лісів на категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення без належних підстав.

Таким чином за результатами проведення виїзної перевірки лісогосподарських підприємств визначено відсутність ризику щодо загального скорочення площ («5000 гектарів середньої щорічної чистої втрати площі природних лісів протягом останніх 5 років» - НОР) природних лісів за рахунок перетворення їх на плантації та на нелісові землі.

Ризик ланцюга постачання.

Так як **транспортування** контрольованого матеріалу безпосередньо від постачальника до споживача, здійснюється виключно залізничним транспортом, то ризик є низьким.

*Підтвердження достатньої гарантії, що **при зберіганні матеріалу постачальником** не відбудеться змішування його з матеріалом іншого походження*

1. Перевірка території постачання (польова перевірка та внутрішні аудити), місць тимчасового зберігання деревини, призначеної для організації, показала що виділена окрема площадка, яка відповідно позначена, або постачальник реалізовує матеріал шляхом безпосереднього навантаження на вагони.
2. На території постачальника відсутня деревина без відповідного маркування.
3. Опитування постачальника та / або його персоналу підтверджує їхнє відповідальне ставлення до зберігання матеріалу підприємства та недопущення змішування з матеріалом іншого походження (не контрольованого).

*Підтвердження достатньої гарантії, що **при переробці матеріалу постачальником** не відбудеться змішування його з матеріалами іншого походження*

1. Внутрішня перевірка виробничого процесу постачальників підтверджує, що під час переробки матеріалу (сировини), який у вигляді матеріалу (готової продукції) постачається організації, здійснюється повне очищення від матеріалу і напівфабрикатів іншого походження, або

постачальник виготовляє продукцію виключно для організації, або не виготовляє продукції із деревини від лісогосподарських підприємств, не включених у групу контрольованих підприємством.

2. Фактична кількість матеріалу (готової продукції) після переробки зіставна з кількістю сировини згідно норм витрат.

3. Опитування постачальника та / або його персоналу підтверджує їхнє відповідальне ставлення до переробки матеріалу для підприємства та недопущення змішування з матеріалом іншого походження.

Висновки

У частині ризику походження деревини:

Підсумок виїзної перевірки трьох лісогосподарських підприємств зокрема, проведення консультацій із зацікавленими та зачепленими сторонами щодо СНП організації загалом, дають підставу стверджувати про відсутність визначеного ризику, пов'язаного з категоріями 1-4 контрольованої деревини, на території постачання організації.

За підсумками польової перевірки були призначені контрольні корегувальні дії, виконання яких знизить ризик щодо першої категорій (див. додаток 3 СНП організації).

У частині ланцюга постачання:

Ризик ланцюга постачання шляхом визначення кількості можливих факторів ризику внутрішньою перевіркою було визнано як **низький**: на всіх підприємствах впроваджений електронний облік деревини; транспортування організацією лісоматеріалу до споживачів здійснюється залізничним транспортом; випадки шахрайства, корупції, підміни порід при транспортуванні деревини відсутні.

Використовувати матеріал як контрольований для даного переліку постачальників можливо, як у частині ризику джерела походження, так і в частині ланцюга постачання.

Також під час проведення польової перевірки була виявлена наступна активна група зацікавлених сторін:

Голова Райради Володимирецького району, голова Райради Дубровицького району, зам. начальника екологічної інспекції в Рівненській області, голова Антонівської с/ради Рівненської області, представники екологічної служби в Житомирській та Рівненській областях, голова Клесівської селищної ради, голова Овруцької Державної адміністрації, голови УТМР Овруцького та Сарненського району, голова Словечанської сільської ради, голова Селецької сільради, голова Вирівської сільської ради, голова Селищенської сільської ради, голова Кам'яне-Случанської сільської ради, голова Чудельської сільської ради, голова Томашгородської сільської ради, суб'єкти підприємницької

діяльності (ФОПи «Скиданчук В. І» «Байлочаровській А. С», «Миронець А. В» та інші); робітники, що приймають участь в процесі лісозаготівлі; зам. начальника відділу охорони та захисту лісу Рівненського ОУЛМГ; головні спеціалісти, представники лісової охорони та робітники ІТР лісгоспів (ДП «Володимирецьке ЛГ», ДП «Клесівське ЛГ», ДП «Дубровицьке ЛГ»).

Моментом початку використання матеріалу як контрольованого буде позитивний висновок щорічного аудиту органу сертифікації.

В той же час, в процесі перевірки були виявлені проблемні питання, які повинні бути вирішені на державному або ж галузевому рівні при перегляді законодавства:

- нечітким залишається вирішення питання щодо розповсюдження вимог застосовного законодавства до субпідрядників (іншим суб'єктам господарювання, які надають послуги підприємствам під час проведення лісозаготівлі);
- необхідно впроваджувати в практику останні дослідження науковців щодо стану соснових насаджень в Україні. Можливо варто замість загинувших насаджень сосни звичайної одразу створювати лісові культури із тих деревних порід, які найбільш адаптовані до комплексу негативних факторів (зниження ґрунтових вод, підвищення середньорічної температури повітря, забруднення повітря шкідливими речовинами тощо). Це може бути навіть посівний матеріал, який завезений із південних регіонів України;
- необхідно негайно розпочати Державну програму з питань видобутку бурштину та рекультивації земель, які вже понівечені цим ганебним для України явищем – незаконним бурштино-видобуванням.

ІНФОРМАЦІЯ І СКАРГИ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

Процедура розгляду коментарів та скарг зацікавлених сторін (котрі стосуються СНП організації).

1. Підтвердження одержання скарг – усі коментарі та скарги зацікавлених сторін, отримані будь-якими засобами зв'язку, реєструються в журналі вхідної інформації і передаються відповідальному за сертифікацію безпосередньо у день реєстрації для внесення у «Журнал скарг контрольованої деревини»; анонімні скарги не реєструються і не розглядаються.
2. Надання попередньої відповіді скаржникам – скаржник інформується відповідальним за сертифікацію про отримання скарги та термін її розгляду упродовж не більше ніж двох тижнів з моменту реєстрації.
3. Передача скарг, пов'язаних із визначенням ризику – якщо скарга пов'язана не із СНП організації, а з національною оцінкою ризику, вона передається національному представництву FSC в Україні з одночасним повідомленням про це скаржника, про що у «Журналі скарг контрольованої деревини» робиться відповідна відмітка.

4. Проведення попереднього оцінювання для визначення значущості наведених у скарзі доказів використання матеріалу з неприйнятних джерел – якщо скарга стосується СНП, території і джерел постачання, відповідальним за сертифікацію проводиться попереднє оцінювання наведених у скарзі доказів з метою визначення значущості фактів, наведених у скарзі, як доказів того, що матеріал може отримуватися із неприйнятних джерел. Якщо скарга визнається незначущою, про це повідомляється скаржнику, органу сертифікації як про остаточні результати розгляду скарги. Одночасно повідомляється про можливість оскарження дій представників організації та про можливість отримання копій усієї відповідної кореспонденції, яка стосується розгляду.
5. Діалог зі скаржниками – якщо скарга визнається значущою, упродовж двох тижнів від її реєстрації зі скаржником проводяться перемовини з метою вирішення скарги до вживання подальших дій. Якщо у результаті перемовин скаржник погоджується, що його скарга задоволена, про те, що це є остаточним результатом розгляду скарги, повідомляється самому скаржнику, органу сертифікації та Національному представництву FSC в Україні. Одночасно повідомляється про можливість оскарження дій представників організації та про можливість отримання копій усієї відповідної кореспонденції, яка стосується розгляду.
6. Передача значущих скарг органу сертифікації та Національному представництву FSC в Україні – здійснюється упродовж двох тижнів з моменту отримання скарги; одночасно подається інформація щодо заходів, які вживатимуться організацією задля вирішення скарги, а також щодо способу застосування застережного підходу.
7. Застосування застережного підходу – у той час, доки скарга перебуває на розгляді, організація припиняє отримання матеріалу, якого стосується скарга.
8. Застосування процесу перевірки – для скарги, яка визнана значущою та не вирішена у процесі діалогу зі скаржником, організацією впродовж двох місяців з моменту її одержання проводиться за потребою польова або офісна перевірка.
9. Визначення коригувального заходу – якщо у процесі польової або офісної перевірки значущість скарги підтверджується, спільно з постачальником вживаються коригувальні заходи; якщо коригувальний захід неможливо застосувати або постачальник відмовляється його виконувати, він виключається з числа постачальників контрольованої деревини.
10. Перевірка виконання постачальниками коригувального заходу та його ефективності – відбувається у межах двохмісячного терміну розгляду скарги; якщо захід ефективний, матеріал отримується.
11. Виключення відповідного матеріалу та постачальників - відбувається у

випадку, якщо корегувальні заходи не усунули причини скарги.

12. Остаточне інформування – якщо застосовувалася повна процедура розгляду скарги, скаржник, орган сертифікації та Національне представництво FSC в Україні інформуються про остаточні результати її розгляду після прийняття рішення про можливість (неможливість) отримувати матеріал як контрольований від постачальника, якого стосувалася скарга. Одночасно повідомляється про можливість оскарження дій представників організації та про можливість отримання копій усієї відповідної кореспонденції, яка стосується розгляду.

Реєстрація та зберігання усіх отриманих скарг та вжитих заходів – покладається **на відповідального за сертифікацію Бевз В.О.**, +380948927792, vb@ppa_timbertrade.com

**Звіт про консультаційний процес контрольованої деревини
«PPA TIMBER TRADE SRL» за 2018 рік**

Територія постачання	Житомирська, Рівненська, Київська, Львівська та Хмельницька області
Джерела постачання	ЛГ1 – ЛГ15 (не сертифіковані постачальники деревини)
Виявлені і запрошені до консультацій зацікавлені сторони	Районні ради і адміністрації, УТМР, сільські та селищні ради, представники екологічної служби, голови профспілкових комітетів.
Виявлені і запрошені до консультацій сторони, інтереси яких зачеплені	Сільські та селищні ради, на території яких знаходяться підрозділи постачальників, робітники постачальників-лісокористувачів, представники ФОП, які надають послуги на лісозаготівлях.
Коментарі зацікавлених сторін	<i>Негативні коментарі відсутні.</i>
Коментарі безпосередньо зацікавлених сторін	Всі безпосередньо коментарі зацікавлених сторін та сторін, що зачеплені виробничою діяльністю підприємств постачальників відображені в додатку 11 - СНП організації та за згодою опитаних сторін можуть бути показані у даному резюме. <i>Негативні коментарі відсутні.</i>
Інформація щодо кількості звернень та опитування зацікавлених сторін в розрізі територій постачання	Рівненська область: письмовий запит - 3, телефонне та безпосереднє спілкування – 54. Житомирська область: письмовий запит - 3; телефонне та безпосереднє спілкування – 57. Хмельницька область: безпосереднє спілкування – 4; Київська область: письмовий запит – 1; телефонне та безпосереднє спілкування – 33; Львівська область: телефонне спілкування – 4.
Врахування коментарів	Частково враховані. Коментарі враховані та використані для реалізації контрольних заходів (див. «Журнал внутрішніх аудитів»). Ці коментарі були зафіксовані під час проведення польових перевірок.
Висновок про можливість отримання матеріалу	Можливо отримувати від усіх джерел постачання, за винятком деревини, заготовленої від рубок у ПЗФ та місць незаконного видобування бурштину-сирцю.